

**Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Факультет гуманітарної та економічної освіти

Кафедра педагогіки вищої школи

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

(назва навчальної дисципліни)

підготовки студентів

рівня вищої освіти доктор філософії

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 011 Науки про освіту

(шифр і назва спеціальності)

за освітньо-науковою програмою

«Освітні, педагогічні науки»

(назва програми)

мова навчання

українська

Розробники:

Топольник Я.В. – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки вищої школи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Рецензенти:

Саяпіна С.А., доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки вищої школи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

Гаврілова Л.Г., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і практики початкової освіти

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри педагогіки вищої школи

Протокол № 1 від «27» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри Топольник Я.В. _____
(ПІБ)

Погоджено групою забезпечення спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Керівник групи забезпечення С.А.Саяпіна _____
(ПІБ)

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

«28» серпня 2020 р.

протокол № 1

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	вибіркова	
Загальна кількість годин – 90	Рік підготовки:	
	1-й	1-й
	Семестр	
	2-й	2-й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 2 самостійної роботи студента – 4	10	10
	Практичні	
	10 год.	10 год.
	Самостійна робота	
	70 год.	70 год.
	Вид контролю: екзамен	

Метою вивчення навчальної дисципліни «Педагогічні засади розвитку вітчизняної вищої освіти» є: підготовка професійно компетентного фахівця з високим рівнем педагогічної грамотності, як важливої складової його професійної культури в питаннях вищої освіти та вищої школи в Україні; формування системи теоретичних знань і практичних умінь щодо організації освітнього процесу в закладах вищої освіти; професійної компетентності майбутнього педагога у засіб аналізу нормативно-правової бази вищої освіти та з'ясування стратегії її розвитку, ознайомлення з особливостями формування провідних тенденцій, суперечностей і закономірностей вищої освіти, актуалізації історичного досвіду в сучасних умовах модернізації національної освіти; поглиблення знань із сучасної теорії та практики організації управління та державного регулювання освітньої діяльності в Україні, загальних принципів суспільного поділу праці в Україні, нормативно-правових документів сфери освіти.

2. Матриця результатів навчання, методів навчання, методів контролю з навчальної дисципліни «Педагогічні засади розвитку вітчизняної вищої освіти»

Результати навчання	Методи навчання	Методи контролю
<p>Здатність демонструвати знання щодо нормативно-правової бази закладів вищої освіти в Україні; готовність застосовувати в професійній діяльності основні нормативні документи в галузі освіти.</p> <p>Здатність розуміти основні інституційні елементи державного та громадського контролю.</p> <p>Здатність тлумачити основні категорії, поняття, та терміни, які вживаються при висвітленні проблем сучасної вищої освіти.</p> <p>Здатність аналізувати цілі, цінності й пріоритети розвитку сучасної вищої освіти, а також основні напрями її модернізації і реформування в Україні.</p> <p>Здатність характеризувати ринкові механізми функціонування вищої освіти і вищої школи.</p> <p>Здатність оперувати основними поняттями дисципліни, вільно користуватися спеціальною термінологією.</p> <p>Здатність до збору, обробки, збереження, продукування, передачі й аналізу професійно важливої інформації з різних джерел.</p> <p>Здатність планувати та вирішувати завдання особистісного та професійного розвитку, уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>Здатність працювати в професійній команді та автономно, дотримуючись етичних норм професійної діяльності.</p> <p>Здатність оцінювати власну науково-професійну діяльність, будувати та втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.</p>	<p>Поєднання традиційних та інтерактивних методів навчання з використанням інноваційних технологій: словесні методи: лекція (проблемна, лекція з розгляду конкретних ситуацій, лекція-консультація, круглий стіл тощо), пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, бесіда, семінар, диспут, дискусія; наочні методи: спостереження, демонстрація; практичні методи: обробка довідкової інформації, тезування, рецензування, аналіз подій, самостійна робота (робота із друкowanими та електронними інформаційними ресурсами, виконання завдань: конспектування, анотування, написання есе); відеометод: дистанційні, мультимедійні.</p>	<p>спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне та письмове опитування, практична перевірка, рейтинговий контроль, взаємоконтроль (взаємооцінка), самоконтроль (рефлексія, самооцінка), оцінювання самостійної роботи (наукове повідомлення, презентація, есе, реферування наукової літератури), екзамен.</p>

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л.	пр.	лаб.	с.р.		л.	пр.	лаб.	с.р.
Тема 1. Концептуальні засади та напрями розвитку вищої освіти в Україні.	14	2	2		10	14	2	2		10
Тема 2. Нормативно-правові засади розвитку вищої освіти в Україні в умовах євроінтеграції	19	2	2		15	19	2	2		15
Тема 3. Стратегічні орієнтири розвитку вищої освіти та удосконалення механізмів її державного регулювання.	19	2	2		15	19	2	2		15
Тема 4. Державний та громадський контроль як напрям підвищення ефективності функціонування вищої освіти в Україні.	19	2	2		15	19	2	2		15
Тема 5. Сучасний стан підготовки фахівців у системі закладів вищої освіти України.	19	2	2		15	19	2	2		15
Усього годин	90	10	10		70	90	10	10		70

4. Програма навчальної дисципліни

4.2. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кіл. годин	
		дфн	зфн
1	Концептуальні засади та напрями розвитку вищої освіти в Україні	2	2
2	Нормативно-правові засади розвитку вищої освіти в Україні в умовах євроінтеграції	2	2
3	Стратегічні орієнтири розвитку вищої освіти та удосконалення механізмів її державного регулювання	2	2
4	Державний та громадський контроль як напрям підвищення ефективності функціонування вищої освіти в Україні	2	2
5	Сучасний стан підготовки фахівців у системі закладів вищої освіти України	2	2
Разом		10	10

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кіл. годин	
		дфн	зфн
1	Концептуальні засади розвитку вітчизняної вищої освіти	2	2
2	Нормативно-правові акти з реформування вищої освіти	2	2
3	Стратегічні орієнтири та пріоритети інноваційного розвитку системи вищої освіти в Україні	2	2
4	Методи державного і громадського контролю як необхідна умова ефективного регулювання діяльності закладів вищої освіти	2	2
5	Підготовка фахівців нової генерації – завдання вищої освіти	2	2
	Разом	10	10

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кіл. годин	
		дфн	зфн
1	Концептуальні засади розвитку вищої освіти: світовий досвід, українські реалії і перспективи.	10	10
2	Нормативно-правове регулювання діяльності закладів вищої освіти в Україні.	15	15
3	Стратегічні перспективи розвитку вищої освіти в Україні	15	15
4	Державний та громадський контроль у сфері вищої освіти України.	15	15
5	Інноваційна перебудова вищої освіти та модернізація системи підготовки фахівців	15	15
	Разом	70	70

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

За накопичувальною 100 – бальною шкалою	За національною шкалою	
	<i>для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт</i>	<i>для заліків</i>
90 – 100 балів	відмінно	зараховано
89 – 75 балів	добре	
60 – 74 балів	задовільно	
26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 – 25 балів	неприйнятно	

6. Засоби діагностики результатів навчання

Діагностика результатів навчання включає диференційований та об'єктивний облік результатів освітньої діяльності здобувачів і включає наступні блоки:

- контроль засвоєння теоретичних знань (усне опитування, обговорення проблемних питань, розв'язання ситуаційних завдань, виконання аудиторних та позааудиторних робіт тощо на практичних заняттях);
- контроль самостійної роботи здобувачів (наукове повідомлення, презентація, есе, реферування наукової літератури тощо);
- підсумковий контроль: семестровий екзамен.

Питання до екзамену

1. Концептуальні засади та напрями розвитку вищої освіти в Україні.
2. Нормативно-правові засади розвитку вищої освіти в Україні в умовах євроінтеграції.
3. Стратегічні орієнтири розвитку вищої освіти та удосконалення механізмів її державного регулювання.
4. Державний та громадський контроль як напрям підвищення ефективності функціонування вищої освіти в Україні.
5. Сучасний стан підготовки фахівців у системі закладів вищої освіти України.
6. Концептуальні засади розвитку вітчизняної вищої освіти.
7. Нормативно-правові акти з реформування вищої освіти.
8. Стратегічні орієнтири та пріоритети інноваційного розвитку системи вищої освіти в Україні.
9. Методи державного і громадського контролю як необхідна умова ефективного регулювання діяльності закладів вищої освіти.
10. Підготовка фахівців нової генерації – завдання вищої освіти.
11. Концептуальні засади розвитку вищої освіти: світовий досвід, українські реалії і перспективи.
12. Нормативно-правове регулювання діяльності закладів вищої освіти в Україні.
13. Стратегічні перспективи розвитку вищої освіти в Україні.
14. Державний та громадський контроль у сфері вищої освіти України.
15. Інноваційна перебудова вищої освіти та модернізація системи підготовки фахівців.
16. Трансформація напрямів розвитку освіти в Україні від НДРО до НСРО, їх реалізація згідно ЗУ «Про вищу освіту».
17. Сучасний стан вищої освіти в Україні.
18. Напрями діяльності закладу вищої освіти.
19. Наукова діяльність у системі вищої освіти.
20. Провідні тенденції розвитку вищої освіти й науки в Україні
21. Тенденції розвитку вищої освіти в сучасному світі.
22. Тенденції розвитку вищої освіти в Україні.

23. Тенденція до глобалізації освіти.
24. Тенденція до інтернаціоналізації освіти.
25. Тенденція до інтеграції у європейський і світовий освітній простір.
26. Тенденція до інформатизації освіти.
27. Тенденція фундаменталізації освіти.
28. Пріоритет гуманістичних й демократичних вимірів освіти.
29. Тенденція до переорієнтації з інформаційного до проблемно-діяльнісного типу освіти.
30. Компетентнісна орієнтація сучасної освіти.
31. Тенденція до мовного прориву в освіті.
32. Вища освіта та законодавство про вищу освіту.
33. Нормативно-правове регулювання якості вищої освіти в Україні
34. Правові аспекти ліцензування та акредитації закладів вищої освіти.
35. Інституційне регулювання якості вищої освіти.
36. Відповідальність за порушення академічної доброчесності.
37. Інституції у системі вищої освіти України.
38. Вища освіта та її зв'язок з іншими рівнями освіти в Україні.
39. Державна політика в галузі вищої освіти
40. Система стандартів вищої освіти. Роль стандартів у системі вищої освіти.
41. Види стандартів вищої освіти (державний стандарт вищої освіти, галузеві стандарти вищої освіти, стандарти вищої освіти вищих навчальних закладів), складові, особливості розробка та використання.
42. Система нормативних документів сфери освіти: організація освітнього процесу у ЗВО.
43. Нормативно-правова база організації освітнього процесу.
44. Порядок організації освітнього процесу.
45. Механізм реалізації державної політики в сфері вищої освіти
46. Роль держави у розвитку вітчизняної вищої освіти.
47. Етапи формування державної освітньої політики загалом і державної політики у сфері вищої освіти.

7. Рекомендована література

Основна

1. Дебич М.А. Інтернаціоналізація вищої освіти: світовий досвід: монографія. Суми: Університетська книга, 2017. 291 с.
2. Інновації у вищій школі в контексті інтернаціоналізації освіти: колективна монографія. Видання перше. Луцьк: Луцький НТУ, 2019. 234 с.
3. Лопушняк Г.С., Рибчанська Х.В. Вища освіта України: державне регулювання та перспективи розвитку: монографія. Львів: Ліга Прес, 2018. 283 с.
4. Професіографічний підхід у системі вищої освіти: монографія / колектив авторів, за ред. О.А.Дубасенюк. Житомир: Вид-во О.О.Євенок, 2019. 328 с.
5. Якість вищої освіти: теорія і практика: навчально-методичний посібник / за наук. ред. А.Василюк, М.Дей; кол. авторів: А.Василюк, М.Дей, В.Базелюк та ін.; НАПН України, Університет менеджменту освіти. Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2019. 176 с.

Допоміжна

1. Вища освіта України у 2017 році: статистичний збірник. К.: ДКСУ, 2018. 298 с. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Павліха Н., Тоцька О. Стратегічні напрями модернізації системи управління вищою освітою в Україні. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. 2019. № 4. С. 33–41. URL: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2019-04-33-41>
3. Підготовка фахівців нової генерації – завдання вищої освіти. Тези науково-методичної конференції кафедр університету (29 – 30 листопада 2017 року) / Шумик Д.В. (відп. редактор). Харків, 2017. 183 с.
4. Тоцька О.Л. Концептуальні засади управління розвитком вищої освіти в Україні: трансформація напрямів державної політики. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2020. № 22. С. 64–70.
5. Хохленко О.М. Концептуальні засади розвитку вищої освіти в Україні. *Dictum factum*. 2018. № 1. С. 80–82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dicf_2018_1_16
6. Черниш О. В. Концептуальні засади стратегічного управління закладами вищої освіти. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2018. Вип. 3. С. 104–108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evzdia_2018_3_21

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років: проєкт. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1414672797/>

2. Постанова КМУ «Перелік галузей і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29.04.2015 р. № 266 *Освіта України*. 2015. 18 трав. (№ 20). С.4.
3. Про вищу освіту: Закон України № 1556-VII від 1 лип. 2014 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
4. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: постанова Кабінету Міністрів України № 266 від 29 квіт. 2015 р. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1421144886/1424935774/>
5. Рекомендації ЗВО щодо розвитку систем забезпечення академічної доброчесності. URL: <https://naqa.gov.ua/рішення-і-положення/>
6. Рекомендації Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти стосовно запровадження внутрішньої системи забезпечення якості. URL: <https://naqa.gov.ua/рішення-і-положення/>
7. Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року: проєкт. URL: http://osvita.ua/doc/files/news/438/43883/HE_Reforms_Strategy_11_11_2014.pdf
8. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України № 922-VIII від 25.12.2015 (зі змінами № 870-IX від 03.09.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
9. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 черв. 2013 р. № 344/2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
10. Ліцензійні умови у сфері вищої освіти (Постанова КМУ від 30.12.2015 р., №1187). URL: <http://ru.osvita.ua/legislation/other/49530/>

9. Посилання на дистанційний курс

дистанційний курс «Педагогічні засади розвитку вітчизняної вищої освіти» (<http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/>);